

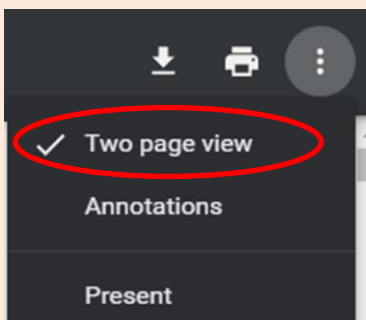

ИНД - 100

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Анхаар:

Та баруун дээд буланд байгаа navigation bar-ийн “Two page view”-г сонгож монгол, англи хувилбарыг зэрэгцүүлэн харж болно.

Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-100-гийн зорилго нь иргэний нисэхийн байгууллагад үр дүнтэй Аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлж, хэвшүүлэх замаар Монгол Улсын нисэхийн аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийг сайжруулах, Монгол Улсын нэгдэн орсон Олон улсын Иргэний нисэхийн тухай Конвенцын дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлж байгааг бататгахад оршино.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-100-гийн цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-100, түүний нэмэлт өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо****Анхны боловсруулалт****2019 оны 06 сарын 12****Хоёрдугаар боловсруулалт****2023 оны ... сарын ...**

Тэмдэглэл: ИНД-100-гийн нэмэлт, өөрчлөлт 1.1-ийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 100-гийн 2016 оны 02 сарын 01-ний А.0 болон Annex 19-ийн 2016 оны 7 сарын 11-ний хэвлэл 2-т үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

100.1. Зорилго	1
100.3. Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо	1
100.5. Аюулгүй байдлын бодлого болон зорилго	2
100.7. Аюулгүй байдлын эрсдлийн удирдлага	4
100.9. Аюулгүй байдлын баталгаажуулалт	4
100.11. Аюулгүй байдлын сурталчилгаа	5
100.13. Аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийн хамгаалалт.....	5

100.1. Зорилго

(a) Энэ Дүрмийн зорилго нь иргэний нисэхийн байгууллагууд аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог тогтоох, хэрэгжүүлэх болон хадгалахад оршино.

(b) Энэ Дүрэм нь Annex 19-ээр Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог (цаашид “SMS” гэх) тогтоох, хэрэгжүүлэх болон хадгалах үүрэгтэй дараах иргэний нисэхийн байгууллагад хамаарна:

- (1) зөвшөөрөгдсөн сургалтын байгууллага;
- (2) агаарын тээвэрлэгч;
- (3) зөвшөөрөгдсөн техник үйлчилгээний байгууллага;
- (4) агаарын хөлөг, хөдөлгүүр, эсхүл сэнсний маягийн загварыг зохион бүтээх байгууллага;
- (5) агаарын хөлөг, хөдөлгүүр, эсхүл сэнс үйлдвэрлэх байгууллага;
- (6) нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага;
- (7) аэродромын үйл ажиллагаа эрхлэгч.

100.3. Аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо

(a) Энэ Дүрэмд хамаарах байгууллага нь дараах шаардлагыг багтаасан SMS-тэй байх үүрэгтэй. SMS-ийн хэрэгжүүлэлт болон хадгалалтын ажлын цар хүрээ нь SMS-ийн суурь шаардлагыг багтаасан 4 хэсэг, 12 элементээс бүрдэнэ:

- (1) аюулгүй байдлын бодлого болон зорилго:
  - (i) удирдлагын амлалт;
  - (ii) аюулгүй байдлын бүрэн хариуцлага болон үүрэг;
  - (iii) аюулгүй байдал хариуцсан ажилтны томилгоо;
  - (iv) онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний зохицуулалт;
  - (v) SMS-ийн баримт бичиг;
- (2) аюулгүй байдлын эрсдлийн удирдлага:
  - (i) аюулыг таньж тогтоох;
  - (ii) аюулгүй байдлын эрсдэлд үнэлгээ хийх, эрсдлийг бууруулах;
- (3) аюулгүй байдлын баталгаажуулалт:
  - (i) аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн мониторинг болон хэмжилт;
  - (ii) байгууллагын удирдлагын өөрчлөлт;
  - (iii) SMS-ийн байнгын сайжруулалт;
- (4) аюулгүй байдлын сурталчилгаа:
  - (i) сургалт болон боловсрол;
  - (ii) аюулгүй байдлын мэдээлэл солилцоо.

(b) Иргэний нисэхийн байгууллага нь SMS тогтоох, хэрэгжүүлэх болон хадгалахад шаардлагатай бүх үйл явцыг баримтжуулдаг байх үүрэгтэй.

(c) Иргэний нисэхийн байгууллагын SMS нь тухайн байгууллагын хэмжээ, гүйцэтгэж байгаа үйл ажиллагааны шинж чанар, төвөгшил болон үйл ажиллагаанд оршиж байгаа аюул болон холбогдох эрсдэлд тохирсон байх ёстой.

100.5. Аюулгүй байдлын бодлого болон зорилго

(a) Удирдлагын амлалт:

(1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь олон улсын болон үндэсний шаардлагын дагуу аюулгүй байдлын бодлогоо тодорхойлох үүрэгтэй. Аюулгүй байдлын бодлого нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (i) аюулгүй байдлын эерэг соёлыг сурталчлах ажиллагааг багтаасан, байгууллагын аюулгүй байдлын амлалтыг тусгасан байх;
- (ii) аюулгүй байдлын бодлогын хэрэгжүүлэлтэд шаардлагатай эх үүсвэрийн хангалтын талаар тодорхой мэдэгдлийг багтаах;
- (iii) аюулгүй байдлыг мэдээлэх журмыг багтаах;
- (iv) иргэний нисэхийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой хүлээн зөвшөөрч болохгүй зан төлөвийн төрлүүдийг тодорхой тогтоох ба сахилгын шийтгэл оногдуулахгүй байх нөхцөл байдлыг багтаах;
- (v) тухайн байгууллагын Гүйцэтгэх захирал гарын үсэг зурсан байх;
- (vi) тухайн байгууллагын хүрээнд харагдах ойлгомжтой хэлбэрээр баталгаажуулж, мэдээлдэг байх;
- (vii) тухайн иргэний нисэхийн байгууллагад хамааралтай бөгөөд тохирсон хэвээр байгааг бататгах зорилгоор үе шаттай дүгнэлт хийдэг байх.

(2) Иргэний нисэхийн байгууллага нь аюулгүй байдлын бодлогыг тооцон аюулгүй байдлын зорилгоо тодорхойлох үүрэгтэй. Аюулгүй байдлын зорилго нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (i) энэ зүйлийн 100.9(a)(2)-т шаардсан аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн мониторинг болон үнэлгээ хийх суурийг бүрдүүлэх;
- (ii) SMS-ийн ерөнхий үр дүнтэй байдлыг хадгалах, байнга сайжруулахтай холбоотой тухайн иргэний нисэхийн байгууллагын амлалтыг тусгах;
- (iii) тухайн байгууллагын хүрээнд мэдээлдэг байх;
- (iv) тухайн иргэний нисэхийн байгууллагад хамааралтай бөгөөд тохирсон хэвээр байгааг бататгах зорилгоор үе шаттай дүгнэлт хийдэг байх.

(b) Аюулгүй байдлын бүрэн хариуцлага болон үүрэг:

(1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь дараах үүрэгтэй:

- (i) бусад ажил үүргээс үл хамааран, тухайн байгууллагыг төлөөлөн хариуцах Гүйцэтгэх захирлыг тодорхойлох;

- (ii) дээд удирдлагын түвшинд аюулгүй байдлын бүрэн хариуцлагыг шууд хүлээх этгээдийг оролцуулан, тухайн байгууллагын хүрээнд аюулгүй байдлын бүрэн хариуцлагын шугаман хамаарлыг ойлгомжтой тодорхойлох;
  - (iii) байгууллагын аюулгүй байдлын гүйцэтгэлтэй холбоотой бусад ажил үүргээс үл хамааран, удирдлагын бүх гишүүд болон ажилтнуудын үүрэг хариуцлагыг тодорхойлох;
  - (iv) тухайн байгууллагын хүрээнд аюулгүй байдлын бүрэн хариуцлага, үүрэг болон эрхийг баримтжуулж, мэдээлэх;
  - (v) аюулгүй байдлын эрсдлийн зөвшөөрөгдөх хязгаарыг тогтоох шийдвэрийг гаргах эрхтэй удирдлагын түвшнийг тодорхойлох.
- (c) Аюулгүй байдал хариуцсан ажилтны томилгоо:
- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь SMS-ийн хэрэгжүүлэлт болон хадгалалтыг хариуцсан аюулгүй байдлын удирдах ажилтныг томилох үүрэгтэй.
Иргэний нисэхийн байгууллагын хэмжээ, түүний нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл үйлчилгээний төвөгшлөөс хамааран, SMS-ийн хэрэгжүүлэлт болон хадгалалтын үүргийг бие даан гүйцэтгэх аюулгүй байдлын удирдах ажилтанд тавих шаардлагыг бүрэн хангасан нэг этгээдийг, эсхүл аливаа ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэхгүй байх нөхцөл хангасан тохиолдолд хэд хэдэн этгээдийг бусад ажил үүрэгтэй хамтатган хариуцуулахаар томилж болно.
- (d) Онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний зохицуулалт:
- (1) Агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд гарсан осол, зөрчил болон бусад нисэхийн онцгой нөхцөлийн үед авах онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж, хөтлөх үүрэгтэй Иргэний нисэхийн байгууллага онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө нь бүтээгдэхүүн болон үйлчилгээгээрээ хангаж байгаа бусад байгууллагуудын онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй уялдаатай зохицуулагдсан болохыг бататгах үүрэгтэй.
- (e) SMS-ийн баримт бичиг:
- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь дараах шаардлагыг тодорхой заасан SMS-ийн зааврыг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй:
    - (i) аюулгүй байдлын бодлого болон зорилго;
    - (ii) SMS-ийн шаардлага;
    - (iii) SMS-ийн үйл явц болон журам;
    - (iv) SMS-ийн үйл явц болон журмын бүрэн хариуцлага, үүрэг болон эрх.
  - (2) Иргэний нисэхийн байгууллага нь SMS-ийн баримт бичгийн нэг хэсэг болох SMS-ийн үйл ажиллагааны бүртгэлийг боловсруулж, хөтлөх үүрэгтэй.
Иргэний нисэхийн байгууллагын хэмжээ, түүний нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл үйлчилгээний төвөгшлөөс хамааран, SMS-ийн заавар болон SMS-ийн үйл ажиллагааны бүртгэл нь тусдаа баримт бичиг байдлаар, эсхүл тухайн иргэний нисэхийн байгууллагын хөтөлдөг бусад баримт бичигт нэгтгэсэн байж болно.

100.7. Аюулгүй байдлын эрсдлийн удирдлага

(a) Аюулыг таньж тогтоох:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл үйлчилгээтэй холбоотой аюулыг таньж тогтоох үйл явцыг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй.
- (2) Аюулыг таньж тогтоох нь хариу арга хэмжээ болон урьдчилсан арга хэмжээний хослолд суурилсан байна.

(b) Аюулгүй байдлын эрсдэлд үнэлгээ хийх, эрсдлийг бууруулах:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь таньж тогтоосон аюултай холбоотой аюулгүй байдлын эрсдэлд дүн шинжилгээ, үнэлгээ болон хяналт хийх үйл явцыг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй. Тухайн үйл явц нь аюулгүй байдлын өгөгдлийн дүн шинжилгээний урьдчилан харах (predictive) аргыг багтааж болно.

100.9. Аюулгүй байдлын баталгаажуулалт

(a) Аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн мониторинг болон хэмжилт:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь тухайн байгууллагын аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийг бататгах, аюулгүй байдлын эрсдлийн хяналтын үр дүнг баталгаажуулах аргачлалыг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй.

Дотоод аудитын үйл явц нь SMS-ийн хэрэгжүүлэлтийн өмнөх суурь бөгөөд аюулгүй байдлын эрсдлийн хяналт болон SMS-ийн үр дүнд үнэлгээ хийх аюулгүй байдлын зохицуулалтын хэрэгжүүлэлтийн мониторингийн нэг хэлбэр юм. Дотоод аудитын үйл явцын хамрах хүрээний зааварчилгаа нь ICAO Doc 9859 Safety Management Manual (SMM)-д агуулагдсан.

- (2) Байгууллагын аюулгүй байдлын зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд иргэний нисэхийн байгууллагын аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийг SMS-ийн аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн үзүүлэлтүүд болон аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн зорилттой харьцуулан баталгаажуулдаг байх үүрэгтэй.

(b) Байгууллагын удирдлагын өөрчлөлт:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь түүний нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл үйлчилгээтэй холбоотой аюулгүй байдлын эрсдлийн түвшинд нөлөөлж болох өөрчлөлтийг таньж тогтоох ба тухайн өөрчлөлтөөс үүдэн гарч болох аюулгүй байдлын эрсдлийг таньж тогтоох ба удирдах үйл явцыг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй.

(c) SMS-ийн байнгын сайжруулалт:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь SMS-ийн ерөнхий үр дүнтэй байдлыг хадгалах, байнга сайжруулах зорилгоор өөрийн SMS-ийн үйл явцад мониторинг болон үнэлгээ хийдэг үүрэгтэй.

100.11. Аюулгүй байдлын сурталчилгаа

(a) Сургалт болон боловсрол:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь түүний ажилтнууд сургалтад хамрагдсан, SMS-ийн үүрэгт ажлаа гүйцэтгэх ур чадвартай болохыг бататгах зорилгоор аюулгүй байдлын сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй.
- (2) Аюулгүй байдлын сургалтын хөтөлбөрийн хамрах хүрээ нь хувь хүн бүрийн SMS-т гүйцэтгэх үүрэг оролцоонд тохирсон байна.

(b) Аюулгүй байдлын мэдээлэл солилцоо:

- (1) Иргэний нисэхийн байгууллага нь дараах аюулгүй байдлын мэдээлэл солилцооны тогтсон арга хэлбэрийг боловсруулж, мөрдөх үүрэгтэй:
  - (i) ажилтнууд нь ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай түвшинд SMS-ийн мэдлэгтэй болохыг бататгах;
  - (ii) аюулгүй байдлын эрсдэлтэй мэдээллийг дамжуулдаг байх;
  - (iii) тухайн аюулгүй байдлыг сайжруулах арга хэмжээг яагаад заавал авдаг болохыг тайлбарладаг байх;
  - (iv) тухайн аюулгүй байдлын журмыг яагаад заавал хэрэгжүүлдэг, эсхүл өөрчилдөг болохыг тайлбарладаг байх.

100.13. Аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийн хамгаалалт

(a) Дарга аюулгүй байдлын сайн дурын мэдээллийн тогтолцоо болон холбогдох эх сурвалжаас авсан аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээллийн нууцлалыг хамгаалах үүрэгтэй.

(b) Аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийн хамгаалалтыг дараах зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ:

- (1) **Ерөнхий зарчим.** Дарга холбогдох хууль, дүрэм болон бодлогоор аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэл болон холбогдох эх сурвалжийг хамгаалахдаа дараах шаардлагыг бататгах үүрэгтэй.
  - (i) нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулах зорилгоор аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэл болон холбогдох эх сурвалжийг хамгаалах шаардлага болон хуулийг шударгаар хэрэгжүүлэх шаардлага хоорондын тэнцвэрт байдлыг хадгалах;
  - (ii) энэ зүйлийн дагуу аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэл болон холбогдох эх сурвалжийг хамгаалдаг байх;
  - (iii) хамгаалалтад авах аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэл болон холбогдох эх сурвалжийн ангиллын нөхцөлийг тодорхойлох;
  - (iv) нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулах зорилгоор аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээлэл байнга бэлэн байх.

- (2) **Хамгаалалтын зарчим.** Энэ зүйлийн (b)(3)-т зааснаас бусад тохиолдолд, Дарга аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийг дараах зорилгоор ашигладаггүй болохыг бататгах үүрэгтэй:
- (i) ажилтан, нисэхийн ажилтан, эсхүл байгууллагын эсрэг сахилгын, иргэний, захиргааны болон эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх;
  - (ii) нийтэд ил болгох; эсхүл
  - (iii) аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулахаас бусад.
- (3) **Үл хамаарах зарчим.** Холбогдох хууль, хяналтын эрх бүхий байгууллага дараах байдлаар тогтоосон тохиолдолд аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэл болон холбогдох эх сурвалжийн нууцлалын хамгаалалт үйлчлэхгүй:
- (i) холбогдох хуулийн дагуу болгоомжгүй, санаатай, эсхүл гэмт үйлдэл гэж үзсэн үйлдэл, эсхүл эс үйлдлээс үүдсэн байж болзошгүй хэрэг явдлыг харуулсан үндэслэл бүхий баримт болон нөхцөл байдал гэж;
  - (ii) аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэлд дүгнэлт хийсний дараа, тухайн мэдээллийг ил болгох нь хуулийг шударгаар хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бөгөөд энэ нь аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээллийн цаашдын цуглуулалт болон бэлэн байдалд саад болох дотоод, гадаад сөрөг нөлөөллөөс илүү ач холбогдолтой гэж; эсхүл
  - (iii) аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээлэлд дүгнэлт хийсний дараа, тухайн мэдээллийг ил болгох нь аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулахад шаардлагатай бөгөөд энэ нь аюулгүй байдлын өгөгдөл, мэдээллийн цаашдын цуглуулалт болон бэлэн байдалд саад болох дотоод, гадаад сөрөг нөлөөллөөс илүү ач холбогдолтой гэж.
- (4) **Нийтэд ил болгох.** Сайн дураар мэдээлсэн аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийн байнгын нууцлалыг бататгах зорилгоор Дарга мэдээллийг нийтэд ил болгохоор гаргасан хүсэлтэд Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн дагуу үл хамаарах нөхцөлийг тогтооно. Энэ зүйлийн (b)(3)-ын дагуу мэдээллийг ил болгосон тохиолдолд Дарга дараах шаардлагыг бататгах үүрэгтэй:
- (i) аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээлэлд багтсан хүний хувийн мэдээллийг нийтэд ил болгохдоо Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулийг баримтлах; эсхүл
  - (ii) аюулгүй байдлын өгөгдөл болон мэдээллийг нийтэд ил болгохдоо танигдах боломжгүй байхаар хураангуй, эсхүл товч хэлбэрээр гаргадаг байх.

--oOo--